

تعارف

اقوام متحدہ دی جنرل اسمبلی نے سن اونی سو اڑتالی وچ دسمبر دی دس تاریخ نوں انسانی حقوق دا عالمی منشور منظور کر کے اہمدا اعلان کر دتا سی۔ ایسہ سارے انسانی حقوق اگے بیان کر دتے گئے نیں۔ ایس یادگار کارنامے توں بعد جنرل اسمبلی نے اقوام متحدہ دے سارے رکن ممال نوں تاکید کیتی سی پئی لوہ سارے انسانی حقوق دی تفصیل تے تفسیر اپنے اپنے لوکاں تک پہنچا دین تے ایس مقصد لئی لمہاں نوں نشر کرن، اشتہار چھاپن تے خاص طور تے سکولاں، کالجاں تے تعلیمی اداریاں وچ پڑھ کے سنان دا انتظام کرن۔

دستخط

کوفی عنان

سیکرٹری جنرل

ہر انسان کچھ بنیادی آزادیاں تے برابر دے ایسے حقوق اپنے نال لے کے ایس دنیا وچ آوند اے جہڑے لوہڑے کولوں کوئی وی نہیں کھوہ سکدا۔

اقوام متحدہ دی تنظیم دا عزم اے پئی اوہ ہر شخص دے انسانی حقوق دا پرچار تے حفاظت کرے گی۔ اوہ ایہہ کم اپنے عالمی منشور نوں سامنے رکھ کے کر رہی اے جہڑا دنیا دے ایس یقین دی حمایت کردا اے پئی ہر انسان کچھ بنیادی حقوق، کسے حیثیت، عزت تے وقار دا مالک ہوندا اے۔

اقوام متحدہ نے انسانی حقوق دے عالمی منشور وچ ہر شخص دے سارے حقوق بڑے سارے تے واضح طریقے نال بیان کردتے نیں۔

ایہہ سارے حقوق تہانوں وی حاصل نیں۔

اپنے ایہہ سارے حق پچھانو۔ ایہاں نوں عام کرو تے صرف اپنے لئی نہیں سگوں دوجیاں لئی وی ایہاں دی حفاظت کرو۔

انسانی حقوق دا عالمی منشور

پہلی گل

چونکہ ہر انسان دی ذاتی عزت وقار تے ناقابل انتقال اکو جے حقوق دا تسلیم کیتا جانا دنیا وچ آزادی، انصاف تے امن دی بنیاد اے۔

چونکہ انسانی حقوق دا خیال نہ رکھن تے لوہتاں دی بے حرمتی دی وجہ توں سنگدلی دے کئی ایسویں جے واقعات پیش آچکے نیں جنہاں وچ انسانیت نوں بہت صدمہ پہنچیا اے تے عام لوکاں دی ایسے سب توں وڈی خواہش رہی اے پئی دنیا وچ ہر شخص نوں اپنی گل کس تے اپنے عقیدے اُتے چلن دی آزادی ہووے تے اوہنوں کوئی محتاجی تے ڈر خوف دی نہ ہووے۔

چونکہ قانون اُتے عمل درآمد دے ذریعے انسانی حقوق دی حفاظت ایس واسطے بہت ضروری اے پئی انسان ظلم تے زیادتی توں بچ آکے بغاوت کرن اُتے مجبور نہ ہو جائے

چونکہ ساریاں قوماں دے آپس دے دوستانہ تعلقات دا ودھنا ضروری اے۔

چونکہ رکن قوماں نے اقوام متحدہ دے منشور وچ بنیادی انسانی حقوق، انسانی عزت وقار تے مرداں عورتاں سب دے اکو جے حقوق من لئے تے وسیع آزادی دے ماحول وچ معاشرتی ترقی عام کرن تے لوکاں دے رہن سہن دا معیار اُچھا کرن دا عزم کر لیا اے۔

چونکہ رکن ممالک نے اقوام متحدہ نال رل کے ساری دنیا وچ انسانی حقوق تے بیادی آزادیاں دی حفاظت کرن تے حفاظت کروان دا عمد کر لیا اے۔

چونکہ ایہہ عمد پورا کرن دی خاطر ایہاں آزادیاں تے حقوق نوں سب دا چنگی طرحاں سمجھ لینا بہت ضروری اے۔

ایس واسطے ہن

بزل اسمبلی انسانی حقوق دے ایس منشور

دا اعلان کر دی اے

انسانی حقوق دی حفاظت دا مقصد حاصل کرن دے سلسلے وچ ایہہ عالمی منشور ساریاں قوماں لئی اک سانجھا معیار ہووے گا تاں جے ہر شخص تے معاشرے دا ہر ادارہ ایہہ منشور سامنے رکھ کے انسانی حقوق تے آزادیاں دا احترام پیدا کرن تے سارے رکن ممالک تے لوہناں علاقیاں وچ وی ایہاں نوں منوان دی کوشش کردا رہوے جھیرے رکن ممالک دے ماتحت نیں۔

دفعہ 1

سارے انسان آزاد تے حقوق تے عزت دے لحاظ نال برابہ پیدا ہوندے نیں۔ اوہ عقل سمجھ تے چنگے مندے دی پہچان تے احساس رکھدے نے ایس واسطے لوہناں نوں اک دوچے نال بھائی چارے والا سلوک کرنا چاہی دا اے۔

دفعہ 2

(i) ہر شخص لوہناں ساریاں آزادیاں تے حقوق دا مالک اے جھیرے ایس منشور وچ بیان کر دتے گئے نیں تے اوہدے ایس حق اتے اوہدے رنگ، نسل، زبان، مذہب، سیاسی نظریے، عقیدے، قومیت، معاشرے، امیری غریبی، خاندان تے اوہدے عورت یا مرد ہون دا کوئی فرق نہیں پیندا

(ii) ایس توں دکھ کوئی وی شخص جھیرے وی کے ملک نال تعلق رکھدا اے لوس ملک دے سیاسی اختیارات یا بین الاقوامی حیثیت دی وجہ توں لوہدے نال دوجیاں توں کوئی وکھرا سلوک نہیں کیتا جائے گا بھانویں لوہدا ملک یا علاقہ آزو اے تے بھانویں توہیتی غیرمختار یا سیاسی اختیار دے لحاظ نال کے گل دا پابند اے۔

دفعہ 34

اپنی جان آزادی تے ذات دی حفاظت دا ہر شخص نوں حق حاصل اے۔

دفعہ 44

کے وی شخص نوں غلام یا لوٹری بنا کے نہیں رکھیا جاسکدا تے غلام تے لوٹریاں خریدن یا وچن دا کے وی شکل وچ کوئی سودا نہیں کیتا جاسکدا۔

دفعہ 54

کے وی شخص نوں نہ تے کوئی جسمانی توہیت دتی جاسکدی اے نہ لوہدے نال کوئی غلامانہ تے انسانیت سوز سلوک کیتا جاسکدا اے تے نہ ہی ایس طرحاں دی کوئی بھیری سزا دیتی جاسکدی اے۔

دفعہ 64

ہر شخص دا ایسہ حق اے پئی قانون ہر تھاں لوہدی شخصیت نوں تسلیم کرے۔

دفعہ 74

قانون دی نظر وچ سب برابر نہیں تے قانون کوئی فرق رکھے بغیر ہر کے دی حفاظت کرے گا۔ انسانی حقوق دے ایس عالمی منشور توں ہٹ کے دکھری قسم دے کے سلوک یا دکھری سلوک دی ترغیب توں تحفظ دا ہر کوئی حقدار اے۔

دفعہ 8

ہر شخص نوں باختیار قومی عدالتاں وچ قانون تے آئین دیاں لوہتاں خلاف ورزیاں دے خلاف موثر چارہ جوئی دا حق حاصل اے جنہاں دے نتیجے وچ لوہدے انسانی حقوق مدے جاندے ہوں۔

دفعہ 9

کے وی شخص نوں کے دی من مرضی اُتے نہ تے گرفتار یا نظر بد کیتا جا سکدا اے تے نہ ہی وطن توں باہر کڈھیا جا سکدا اے۔

دفعہ 10

ہر شخص نوں برابر دا حق حاصل اے پئی لوہدے حقوق تے فرائض طے کرن لئی یا ایسہ فیصلہ کرن لئی پئی لوہدے اُتے جھیڑے جرم دا الزام اے اوہ لوہنے کیتا اے کہ نہیں، کے غیر جانبدار، آزاد تے کھلی عدالت وچ مقدمہ چلایا جائے۔

دفعہ 11

- (i) ہر شخص دا ایسہ حق اے پئی جے لوہدے اُتے کے فوجداری دا الزام اے تے لوہنوں اودوں تک بے گناہ کھیا جائے جدوں تک کھلی عدالت وچ صفائی دا پورا موقع دین توں بعد لوہدا جرم ثابت نہیں ہو جاندا۔
- (ii) کے وی شخص نوں لوہدے کے ایسے فعل یا خطا دی وجہ توں قابل سزا مجرم نہیں کھیا جا سکدا جھیڑی لوہدے کولوں کے ایسے دور وچ ہوئی ہوئے جس دور وچ کھلی یا بین الاقوامی قانون موجب اوہ فعل یا خطا قابل سزا مجرم نہیں، تے نہ ہی لوہنوں لوس سزا توں ودھ کوئی سزا دتی جا سکدی ہے جھیڑی لوس فعل یا خطا ویلے ایس قسم دا فعل یا خطا کرن والے لئی مقرر اے۔

دفعہ 8

ہر شخص نوں بااختیار قومی عدالتاں وچ قانون تے آئین دیاں لوہتاں خلاف ورزیاں دے خلاف موثر چارہ جوئی دا حق حاصل اے جنہاں دے نتیجے وچ لوہدے انسانی حقوق مارے جانے ہون۔

دفعہ 9

کے وی شخص نوں کے دی من مرضی اُتے نہ تے گرفتار یا نظر بند کیتا جا سکدا اے تے نہ ہی وطن توں باہر کڈھیا جا سکدا اے۔

دفعہ 10

ہر شخص نوں برابر دا حق حاصل اے پئی لوہدے حقوق تے فرائض طے کرن لئی یا ایسہ فیصلہ کرن لئی پئی لوہدے اُتے جھپڑے جرم دا الزام اے لوہ لوہنے کیتا اے کہ نہیں، کے غیر جانبدار، آزاد تے کھلی عدالت وچ مقدمہ چلایا جائے۔

دفعہ 11

(i) ہر شخص دا ایسہ حق اے پئی جے لوہدے اُتے کے فوجداری دا الزام اے تے لوہوں اوڈوں تک بے گناہ کھیا جائے جدوں تک کھلی عدالت وچ صفائی دا پورا موقع دین توں بعد لوہدا جرم ثابت نہیں ہو جائدا۔

(ii) کے وی شخص نوں لوہدے کے ایسے فعل یا خطا دی وجہ توں قابل سزا مجرم نہیں کھیا جا سکدا جھپڑی لوہدے کولوں کے ایسے دور وچ ہوئی ہوئے جس دور وچ ملکی یا بین الاقوامی قانون موجب لوہ فعل یا خطا قابل سزا جرم نہیں، تے نہ ہی لوہوں لوس سزا توں ودھ کوئی سزا دتی جا سکدی ہے جھپڑی لوس فعل یا خطا ویلے ایس قسم دا فعل یا خطا کرن والے لئی مقرر اے۔

دفعہ 12

کے دی شخص دی ذاتی زندگی، گھریلو زندگی، لوہدے گھر دے اندرونی معاملات تے لوہدی خط و کتابت وچ نہ تے من مرضی دا کوئی دخل دتا جاسکدا اے تے نہ ہی لوہدی عزت تے نیک نامی ول انگلی اٹھائی جاسکدی اے۔ ہر شخص دا ایسہ حق اے پئی قانون لوہنوں ایس قسم دی دخل اندازی یا نیک نامی تے عزت دے نقصان توں محفوظ رکھے۔

دفعہ 13

- (i) ہر شخص دا ایسہ حق اے پئی لوہنوں ہر ریاست دے اندر اک تھاں توں دوجے تھاں جان آون تے رہن سن دی آزادی ہووے۔
- (ii) ہر شخص نوں اپنے ملک سمیت کے دی ملک توں چلے جان تے اپنے ملک وچ واپس آون دا حق حاصل اے۔

دفعہ 14

- (i) کے دے ہتھوں دکھ تکلیف توں چن لئی ہر شخص نوں کے دوجے ملک وچ پناہ لین تے ایس پناہ توں فائدہ اٹھان دا حق حاصل اے۔
- (ii) اے حق لوہناں عدالتی کارروائیاں توں چن لئی استعمال نہیں کیتا جاسکدا جہیزیاں خالصتاً کے دے غیر سیاسی جرائم یا لوہناں حرکتاں دی وجہ توں کیتیاں جانیاں نیں جہیزیاں اقوام متحدہ دے اصولاں دے خلاف نیں۔

دفعہ 15

- (i) ہر شخص نوں قومیت دا حق حاصل اے۔
- (ii) کسے وی شخص نوں لوہدی قومیت توں نہ تے زبردستی محروم کیتا جائے گا تے نہ ہی قومیت تبدیل کرن توں روکیا جائے گا۔

دفعہ 16

- (i) ہر بالغ مرد تے بالغ عورت نوں نسل، قومیت تے مذہب دی پہدی توں بغیر شادی کرن تے اپنا گھر دسان دا حق حاصل اے۔ شادی کرن، شادی شدہ زندگی گزارن تے شادی توڑ دین دے معاملے وچ عورت تے مرد دونوں دے حق برابر نیں۔
- (ii) شادی عورت تے مرد دونوں دی پوری تے آزادانہ مرضی نال ہی ہو سکدی اے۔
- (iii) کنبہ معاشرے دا اک قدرتی گروپ تے بیادی اکائی اے تے لوہوں ایسہ حق حاصل اے پئی معاشرہ تے مملکت لوہدی حفاظت کرن۔

دفعہ 17

- (i) ہر شخص نوں کسے نال سانجھ یا کسے سانجھ توں بغیر جائیداد رکھن دا حق حاصل اے۔
- (ii) کسے کولوں لوہدی جائیداد کھوبی نہیں جا سکدی۔

دفعہ 18

ہر شخص نوں اپنی سوچ، ضمیر تے مذہب دے معاملے وچ آزادی دا پورا حق حاصل اے۔ ایس حق وچ مذہب یا عقیدہ تبدیل کرن، کھلے عام یا نجی طور تے اتے اکیاں یا دو جیاں نال رل کے اپنے عقیدے یا مذہب دی تبلیغ کرن، لوہدے اُتے عمل کرن، لوہدے مطابق عبادت کرن تے اپنے مذہبی فرائض ادا کرن دی آزادی وی شامل اے۔

دفعہ 19

ہر شخص نوں آزادی نال اپنی کوئی راء قائم کرن لوہدے اُتے قائم رہن تے اپنی راء دو جیاں نوں دس دا حق حاصل اے۔ ایس حق وچ ایسہ وی شامل اے پئی اوہ اپنے خیالات، نظریات تے علم کسے وی وسیلے نال ملک دیاں سرحدوں توں باہر دی پہنچا سکدا اے تے باہروں منگواوی سکدا اے۔

دفعہ 20

- (i) ہر شخص نوں پر امن طور تے دو جیاں نال رل مل کے بیٹھن تے انجمنیں بنان دی آزادی دا حق حاصل اے۔
- (ii) کسے شخص نوں کسے انجمن وچ شامل ہون اُتے مجبور نہیں کیتا جا سکدا۔

دفعہ 21

- (i) آزادی نال چنے ہوئے نمائندیاں دے ذریعے یا کے ذریعے توں بغیر اپنے ملک دی حکومت وچ حصہ لین دا ہر شخص نوں حق حاصل اے۔
- (ii) اپنے ملک وچ سرکاری ملازمت تک برابری دی رسائی ہر شخص دا حق اے۔
- (iii) عوام دی مرضی حکومت دے اقتدار دی اصل بنیاد اے۔ ایس واسطے عوام وقتاً فوقتاً حقیقی انتخابات دے ذریعے اپنی مرضی دا اظہار کر دے رہن گے۔ ایسے انتخابات مساوی رائے دہندگی دے ذریعے ہون گے۔ رائے خفیہ ووٹ دے ذریعے یا آزادی نال رائے دین دے ایہہو جے کسی دوجے طریقے نال دتی جائے گی۔

دفعہ 22

- معاشرے دا اک رکن ہون دی حیثیت نال ہر شخص نوں معاشرتی تحفظ دا حق حاصل اے۔ لوہنوں ایسہ حق وی حاصل اے پئی لوہ ملک دے نظام تے وسائل دے مطابق قومی کوشش تے بین الاقوامی تعاون نال لوہ اقتصادی، معاشرتی تے ثقافتی حقوق وی حاصل کر لوے جیڑے لوہدی عزت تے شخصیت دے آزادی نال ودھن پھلن لئی ضروری نیں۔

دفعہ 23

- (i) ہر شخص نوں کوئی کم کاج تے روزگار دا ذریعہ آزادی نال چنن، کم کاج دیاں مناسب تے معقول شرطیں تے بے روزگاری توں تحفظ دا حق حاصل اے۔

- (ii) ہر کے نون اكو جئے كم دے اكو جئے معاوضے دا حق حاصل اے تے ایس سلسلے وچ كے نال كوئی فرق نہیں ركھیا جائے گا۔
- (iii) كوئی شخص جھبڑا وی كوئی كم كردا اے لونونوں لوہدے اچھے مناسب تے معقول معاوضے دا حق حاصل اے جھبڑا لوہدے اپنے تے لوہدے بال چھیاں دے باعزت گزارے لئی کافی ہووے۔ تے جدھے وچ، ضروری ہووے تے، معاشرتی تحفظ دے دوجے ذریعہاں نال واوہا وی كیتا جاسكے۔
- (iv) اپنے فائدے لئی ہر شخص نون تجارتی انجمنوں میان تے اوہناں وچ شامل ہون دا حق حاصل اے۔

دفعہ 24

ہر شخص نون آرام تے وچھلے وقت دا حق حاصل اے جدھے وچ لوہدے كم دے وقت دی حد دا مقرر كیتا جاتا تے وقتا فوقتا تنخواہ دے نال چھٹیاں وی شامل نہیں۔

دفعہ 25

(i) ہر شخص نون اپنی تے اپنے بال چھیاں دی صحت تے بھلائی دی خاطر رہن سہن دے مناسب معیار دا حق حاصل اے۔ لہدے وچ لوہناں دا کھان پین، کپڑا لٹا، مکان، دوا دارو تے دوجیاں معاشرتی رعایاں تے سولتاں توں دکھ بے روزگاری، بیماری، مفزوری، رنڈاپے، بڑھاپے تے ایسے حالات وچ روزگار بچھٹ جان دے خلاف تحفظ دا حق وی شامل اے جنہاں اُتے لوہدا كوئی وس نہیں۔

(ii) زچہ تے چہ دا ایہہ حق اے پئی اوہناں دی خاص طور تے وکچہ بھال تے مدد کیتی جائے۔ ایہہ حق سلج دے ہر پچے نوں حاصل اے بھانویں اوہ شادی نکاح دے نتیجے وچ پیدا ہویا اے تے بھانویں لہدے بغیر۔

دفعہ 26

(i) ہر شخص نوں تعلیم حاصل کرن دا حق حاصل اے۔ گھٹ توں گھٹ شروع دے بیادی درجیاں وچ اوہدی تعلیم مفت تے بیادی تعلیم لازمی اے۔ فنی تے پیشہ ورانہ تعلیم دا عام انتظام ضروری اے تے ہر کے نوں اپنی اہلیت دے مطابق اعلیٰ تعلیم حاصل کرن دا برابر دا حق حاصل اے۔

(ii) تعلیم دا مقصد ایہہ دے پئی اوہ ہر انسان دی شخصیت نوں ترقی دے کے مکمل کرے، انسانی حقوق تے بیادی آزادیاں دے احترام دا احساس مضبوط بنائے، ساریاں قوماں، نسلاں تے مذہباں دے لوکاں وچ آپس دا سلوک اتفاق پیدا کرے، اک دوجے نوں برداشت کرن دا جذبہ تے دوستی ودھائے تے اقوام متحدہ دا امن قائم رکھن دا مقصد پورا کرن وچ مدد دیوے۔

(iii) ایہہ فیصلہ کرنا مایاں دا حق اے پئی اوہناں دے چیاں نوں کس قسم دی تعلیم دتی جائے۔

دفعہ 27

(i) ہر شخص نوں قوم دی ثقافتی زندگی وچ آزادی تال حصہ لین، فنون تے ادبیات توں فائدہ اٹھان تے سائنس دی ترقی تے اوہدے فائدیاں وچ حصہ دار بنن دا حق حاصل اے۔

(ii) ہر شخص نوں حق حاصل اے کہ اوہدی کے سائنسی، علمی یا ادبی تصنیف دے نتیجے وچ جمہوریے اخلاقی تے مادی فائدے اوہنوں حاصل ہوندے تے اوہ محفوظ رہن۔

دفعہ 30

ایس منشور دی کے وی گل دا کوئی ایسا مطلب نہیں کڈھیا جائے گا جدھی ماء اُتے کے ملک، گروہ یا شخص نوں کے ایسے کم وچ شریک ہون یا کوئی ایسا کم کرن دا حق مل جائے جدھے نتیجے وچ ایس منشور وچ بیان کیتے گئے انسانی حقوق تے آزادیاں نوں نقصان پہنچے۔